

Sivistysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain muuttamisesta (HE 148/2021 vp): Asia on saapunut sivistysvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- perustuslakivaliokunta PeVL 41/2021 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Kirsi Lamberg, opetus- ja kulttuuriministeriö
- opetusneuvos Kirsi Alila, opetus- ja kulttuuriministeriö
- lainsäädäntöneuvos Elina Nyholm, oikeusministeriö
- neuvotteleva virkamies Matti Sillanmäki, valtiovarainministeriö
- dosentti, yliopistonlehtori Eira Suhonen, Helsingin yliopisto
- yliopistotutkija Samuli Ranta, Itä-Suomen yliopisto
- opetusneuvos Heidi Sairanen, Opetushallitus
- horisontaalitoiminnan johtava asiantuntija Päivi Lindberg, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)
- kehittämispäällikkö Jarkko Lahtinen, Suomen Kuntaliitto
- erityisasiantuntija Minttu Ilveskivi-Hentilä, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry
- koulutuspolitiikan päällikkö Nina Lahtinen, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry
- sosiaali- ja terveystieteellinen asiantuntija Laura Tuominen-Lozić, Suomen Diabetesliitto ry
- varhaiskasvatuksen asiantuntija Merja Korhonen, Suomen Vanhempainliitto ry
- varhaiskasvatuksen asiantuntija Jaana Lahdenperä-Laine, Varhaiskasvatuksen Opettajien Liitto VOL

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Lapsiasiavaltuutetun toimisto
- Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto
- Kunta- ja hyvinvointialuetyöntajat KT

Valiokunnan mietintö SiVM 14/2021 vp

- Kuurojen Liitto ry
- Sivistystyönantajat ry
- Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry
- Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry
- Suomen Varhaiskasvatuksen Erityisopettajat SVEOT ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi varhaiskasvatustalakeia. Laissa säädettäisiin varhaiskasvatuksessa olevan lapsen oikeudesta tarvitsemaansa tukeen sekä varhaiskasvatuksessa annettavan tuen rakenteesta. Esitys liittyy pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman kirjauksiin, että varhaiskasvatukseen kehitetään kolmiportaisen tuen malli.

Laissa säädettäisiin lapsen oikeudesta varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen, annettavasta tuesta ja tuen toteutuksesta sekä tuen tarpeen arvioinnista. Varhaiskasvatuksessa annettava tuki vahvistuisi lapsen tuen tarpeen mukaan. Esitys luo nykyistä vahvempaa tuen jatkumoa esi- ja perusopetukseen.

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2022 talousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2022.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Valiokunta kannattaa hallituksen esityksen tavoitetta luoda varhaiskasvatukseen yhtenäinen lain-säädäntöpohja, jolla vahvistetaan ja selkiytetään lapselle annettavaa tukea, tuen järjestämisen periaatteita ja käytäntöjä sekä käsitteitä. Tarkoituksena on, että tukea tarvitsevia lapsia autetaan osana varhaiskasvatuksen perustoimintaa nykyistä suunnitelmallisemmin jo käytössä olevin tukimuodoin siten, että jokaisella varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada hänen yksilöllisen kehityksensä, oppimisensa ja hyvinvointinsa edellyttämää tukea heti tuen tarpeen ilmettyä. Lisäksi pyrkimyksenä on luoda tuen nykyistä vahvempi jatkumo varhaiskasvatuksesta alkaen ja tarpeen mukaan edelleen esi- ja perusopetuksessa jatkuen.

Valiokunta on aikaisemmin eri yhteyksissä (esim. SiVM 5/2018 vp, SiVL 11/2020 vp ja SiVL 3/2019 vp) pitänyt tärkeänä, että kolmiportainen tuki tuodaan myös varhaiskasvatukseen vahvistamaan lasten hyvinvoinnin tukemista jo varhaisessa vaiheessa.

Siirtyminen päivähoitosta varhaiskasvatukseen ja viime vuosien työ varhaiskasvatuksen eteen on ollut tärkeää, ja sitä tulee edelleen jatkaa. Varhaiskasvatuksen tuen mallia toimeenpantaessa on hyvä huomioida aikaisemmat tukemisen mallien kokemukset toimivia käytäntöjä hyödyntäen. Lisäksi erityisen tärkeää on ymmärrys siitä, että tuki on sitä kannattavampaa, mitä aiemmin

Valiokunnan mietintö SiVM 14/2021 vp

sitä annetaan. Tukea tulee tarjota mahdollisimman matalalla kynnyksellä kaikille niille lapsille, jotka sitä tarvitsevat. Lapsen tuen toteutumisessa kotien ja varhaiskasvatuksen välisen vuorovaikutuksen onnistuminen sekä lapsen mielipiteen kuunteleminen on tärkeää.

Hallituksen esityksen mukaan uudistuksesta arvioidaan aiheutuvan kustannuksia vuositasolla 15 miljoonaa euroa, joka osoitetaan kunnille osana kuntien peruspalvelujen valtionosuutta pysyvässä määrärahalisäyksenä vuodesta 2023 alkaen. Vuonna 2022 valtionosuus on 6,250 miljoonaa euroa lain voimaantulon ajankohdasta (1.8.2021) johtuen. Lisäksi uudistuksen toimeenpanon tukemiseen on varattu 8,75 miljoonan euron avustusmääräraha vuodelle 2022. Valiokunta pitää edellä mainittuja määrärahoja tarpeellisina ja painottaa rahoituksen riittävyyden seurantaa viitaten asiantuntijakuulemisessa esitettyihin arvioihin varatun rahamäärän riittämättömyydestä. Jos seurannassa ilmenee epäkohtia rahoituksen riittävyyttä ja oikeaa kohdentumista koskien, tulee korjaaviin toimenpiteisiin ryhtyä riittävän nopeasti.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella sivistysvaliokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta ehdottaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomioin ja muutosesityksin.

Perustuslakivaliokunnan lausunto

Lapsen tukea koskevan hallintopäätöksen tekeminen

Perustuslakivaliokunta kiinnittää lausunnossaan (PeVL 41/2021 vp) huomiota siihen, että lakiesityksen 15 e §:n mukaan varhaiskasvatuksen järjestäjän velvollisuus tehdä hallintopäätös kohdistuu vain erityiseen tukeen, mikä tarkoittaa, että yleisestä tuesta ja tehostetusta tuesta ei hallintopäätöstä tehdä. Perustuslakivaliokunnan mielestä lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisen järjestyksessä vain, jos edellä mainittua säännöstä täydennetään niin, että se velvoittaa antamaan hallintopäätöksen myös tehostetusta tuesta.

Sivistysvaliokunta ehdottaa lakiehdotukseen mietinnön yksityiskohtaisista perusteluista tarkemmin ilmenevällä tavalla muutosehdotukset, joissa perustuslakivaliokunnan kanta otetaan huomioon.

Sivistysvaliokunta samalla toteaa, että myös varhaiskasvatuksessa on tärkeää kiinnittää huomiota hallintomenettelyn sujuvuuteen ja mahdollisimman vähäiseen hallinnolliseen kuormittavuuteen, jotta työntekijöiden työaika pystytään kohdentamaan riittävästi lasten opetukseen, kasvatukseen ja tukemiseen ja henkilöstön liiallista kuormittamista vältetään.

Viittomakielisten lasten asema

Perustuslain 17 §:n 3 momentin mukaan viittomakieltä käyttävien sekä vammaisuuden vuoksi tulkittamis- ja käännösapua tarvitsevien oikeudet turvataan lailla. Perustuslakivaliokunta pitää sivistysvaliokunnalle antamassaan lausunnossa valitettavana, että tällaista sääntelyä ei nyt ehdotettavana lainsäädäntöön sisälly. Perustuslakivaliokunta kiinnittää valtioneuvoston vakavaa huomiota asiaan ja kiirehtii lainvalmistelutyön käynnistämistä.

Valiokunnan mietintö SiVM 14/2021 vp

Sivistysvaliokunta yhtyy perustuslakivaliokunnan kantaan tarpeesta huolehtia säädösten viittomakielisten lasten oikeuksista myös varhaiskasvatuksessa. Valiokunta saamaansa selvitykseen viitaten toteaa, että nyt käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen tarkoituksena on säätää varhaiskasvatuksessa oleville lapsille annettavan tuen rakenteesta. Sen sijaan kielellisiä oikeuksia koskevia muutoksia hallituksen esityksellä ei ehdoteta tehtäväksi. Saadun selvityksen mukaan viittomakieltä käyttävien lasten oikeuksien huomioiminen varhaiskasvatuksessa on tarkoituksenmukaista tehdä erillisenä lainvalmisteluna, jotta kaikkien kieli- ja kulttuuriryhmien oikeudet voidaan yhtäläisesti taata.

Sivistysvaliokunta kiirehtii viittomakielisten lasten oikeuksien toteutumista koskevan lakiesityksen tuomista eduskuntaan mahdollisimman pian. Valiokunta viittaa eduskunnan hyväksymään lausumaan (L 25/2018 vp — EV 67/2018 vp), jossa edellytetään, että valtioneuvosto ryhtyy toimiin siten, että viittomakielisten oikeus saada varhaiskasvatusta omalla äidinkielellään, joko suomen tai ruotsin viittomakielellä, turvataan. Valiokunta painottaa, että edellä mainitussa selvityksessä huomioidaan erityisesti suomenruotsalainen viittomakieli.

Henkilöstön mitoitus

Perustuslakivaliokunta kiinnittää lausunnossaan huomiota varhaiskasvatuksen henkilöstömitoitukseen. Asiaa käsitellään jäljempänä tässä mietinnössä.

Inklusiiviset periaatteet

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa on tuotu esille tarve määritellä lainsäädännössä inklusiivisten periaatteiden perussisältö, koska niitä ei kovin hyvin tunneta. Sivistysvaliokunta perustuslakivaliokunnan lausunnossa esille tuoduin tavoin pitää tärkeänä, että inklusion periaatteen merkitystä ja sen soveltamista käytännössä selkeytetään.

Saadun selvityksen mukaan inklusiivisuuden määritelmää on tarkoitus täsmentää loppuvuoden 2021 ja alkuvuoden 2022 aikana osana hallitusohjelman mukaista Oikeus oppia -kehittämissuunnitelmaa. Inklusiivisuuden tarkempi määrittely on tarkoitus sisällyttää varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. Sivistysvaliokunta aikaisempaan lausuntoonsa viitaten (SiVL 11/2020 vp, s. 9) pitää edellä todettuja toimenpiteitä tarpeellisina.

Lapsen tuen vahvistaminen

Lapsen tuen järjestäminen tulee toteuttaa lapsen etua ja lasten yhdenvertaisuutta edistäen

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi lapsen oikeudesta varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen, annettavasta tuesta ja tuen toteutuksesta sekä tuen tarpeen arvioinnista. Esityksen myötä varhaiskasvatukseen kehitetään kolmiportaisen tuen malli, joka sisältää yleisen, tehostetun ja erityisen tuen. Tukea vahvistetaan lapsen tuen tarpeen mukaan. Ehdotettua mallia on kehitetty esi- ja perusopetuksen kolmiportainen tuki soveltuvien osien huomioon ottaen kiinnittäen huomiota varhaiskasvatuksen ominaispiirteisiin ja toimintatapoihin. Valiokunta pitää tärkeänä, että lapsen tukemisen mallin toimeenpanto toteutetaan lapsen edun mukaisesti ja varhaiskasvatukseen soveltuvasti.

Valiokunnan mietintö SiVM 14/2021 vp

Varhaiskasvatuslakiin ei nykyisin sisälly selkeitä säännöksiä varhaiskasvatuksen järjestäjän velvollisuudesta varhaiskasvatuksessa annettavan tuen toteuttamiseen, mistä johtuen käytännöt tuen järjestämisessä ovat olleet kirjavat. Osa kunnista käyttää perusopetuslakia mukailevaa jaottelua tehostettuun ja erityiseen tukeen myös varhaiskasvatuksessa. Lapset ovat olleet tuen järjestämisessä eriarvoisessa asemassa riippuen siitä, missä kunnassa he asuvat. Valiokunta katsoo, että ehdotettu uudistus säättää tuen järjestämisestä velvoittavasti vahvistaa varhaiskasvatuksessa olevien lasten oikeuksia ja yhdenvertaisuutta saada tarvitsemansa tuki ja on siten selkeä parannus nykytilaan.

Asiantuntijalausunnoissa on tuotu esille, että ehdotetussa tuen mallissa rajat tuen eri tasojen välillä eivät ole riittävän selkeät. Lisäksi on katsottu tarpeelliseksi määritellä esitettyä täsmällisemmin tuen tasojen välinen ero ja niihin kuuluvat tukimuodot ja tukitoimet sekä tukipalvelut ja niissä esiintyvä laadullinen ja määrällinen ero. Lausunnoissa on tuotu esille myös se, että tuen tasoilla tulee voida siirtyä joustavasti, eikä tehostetun tai erityisen tuen edellytyksenä tule olla se, että lapsi on ensin saanut alemmalle tasolle kuulunutta tukea.

Valiokunta toteaa, että lapselle annettavia tukia ja tuen portailla siirtymistä on käsitelty kattavasti hallituksen esityksen perusteluissa (s. 32—34). Lisäksi valiokunta saatuun selvitykseen viitaten toteaa, että tuen portailla siirtyminen on mahdollista lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Tuen toteuttamisen jatkuvuutta edistää se, että samoja tukimuotoja voidaan tarvittaessa käyttää tuen eri tasoilla siinä määrin kuin se on lapsen tarpeiden kannalta perusteltua. Ehdotettu lainmuutos edellyttää toimintatapojen uudistamista, joten on erittäin hyvä, että opetus- ja kulttuuriministeriö, Opetushallitus ja aluehallintovirastot tulevat järjestämään uudistuvan varhaiskasvatuslain osalta koulutusta, tukimateriaalia ja ohjeistusta.

Asiantuntijakuulemisissa on tuotu esille tarve säätää laissa lapsen oikeudesta varhaiskasvatuksen erityisopettajan antamaan erityisopetukseen sekä inklusiivisessa varhaiskasvatuksessa että erityisryhmän opetuksessa. Valiokunta korostaa, että lapsen tulee saada varhaiskasvatuksessa tarvitsemansa tuki tarvittaessa erityisopettajan antamana, ja toteaa, että ehdotetussa 15 c §:ssä on nimenomainen säännös, jonka mukaan lapsella on hänen tuen tarpeensa sitä edellyttäessä oikeus saada varhaiskasvatuksen erityisopettajan antamaa konsultaatiota ja opetusta. Tämä oikeus koskee kaikkia tuen tasoja.

Valiokunta pitää tärkeänä, että ehdotetun 15 c §:n mukaisten tukipalvelujen sisältöä selkeytetään ohjeistuksin lain toimeenpanoa valmisteltaessa. Samoin tarpeellista on selkeyttää lapsen muiden tukitoimien, kuten säännöllisen puheterapian, fysioterapian ja vammaispalvelulain mukaisten palvelujen, järjestäminen varhaiskasvatuslain tukimuotojen ohella. (*Valiokunnan lausumaehdotus 1*)

Hallituksen esityksessä on käsitelty yksityisen varhaiskasvatuspalvelun järjestäjän velvollisuutta järjestää lapsen tukea. Erityisen tuen päätöksistä vastaa kunta (15 e §:n 2 momentti). Hallituksen esityksen perustelujen vaikutusarvioinneissa todetaan, että ”kunta voisi edelleen tukea yksityisiä palveluntuottajia joko rahallista tukea kasvattamalla (palvelusetelin arvo tai yksityisen hoidon kuntalisä) tai tuottamalla tuen palveluita yksityiselle palveluntuottajalle”.

Valiokunnan mietintö SiVM 14/2021 vp

Asiantuntijalausunnossa on tuotu esille tarve kiinnittää yksityisen varhaiskasvatuksen valvonnassa erityistä huomiota siihen, että lasten tuen tarpeeseen vastataan lain edellyttämällä tavalla myös silloin, kun kyse on tuesta, josta ei hallintopäätöstä tehdä. Valvonnassa ja mahdollisissa varhaiskasvatuspaikan muutoksissa tulee ensisijaisesti arvioida lapsen edun toteutumista. Valiokunta pitää tärkeänä, että lapset saavat tarvitsemansa tuen yhdenvertaisesti varhaiskasvatuspalvelujen järjestäjästä ja varhaiskasvatuspaikasta riippumatta ja ettei perheille aiheudu tilanteita, joissa varhaiskasvatuspaikka joudutaan vaihtamaan lapsen tuen tarpeen ilmetessä.

Lapsen tuen tarpeen arviointi

Hallituksen esityksen tavoitteena on selkeyttää ja yhdenmukaistaa lapselle annettavan tuen järjestämisen menettelyä. Tuen järjestäminen perustuu tuen tarpeen arviointiin. Valiokunta painottaa lapselle annettavan oikean ja oikea-aikaisen tuen tärkeää merkitystä. Kun tuen tarve havaitaan ja siihen vastataan jo varhaiskasvatuksessa, ehkäistään tarvetta mahdollisiin myöhempisiin vaativampiin tukiin. Valiokunta korostaa, että tuen tarvetta tulee arvioida lapsen kannalta riittävän usein, ei vain siirtymien aikana.

Valiokunta pitää tarpeellisena huolehtia siitä, että lapsen tuen tarpeen arviointiin voivat osallistua vanhemmat, lapsen kehitystä ja oppimista tukevat muut viranomaiset ja asiantuntijat. Jos tuen tarpeen arviointi edellyttää sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten asiantuntemusta, tulisi näiden osallistua arvioinnin tekemiseen varhaiskasvatuksen järjestäjän pyynnöstä. Ainakin erityiseen tukeen on hyvä rakentaa moniammatilliseen arviointiin ja vahvaan molemminpuoliseen yhteistyöhön perustuva toimintatapa. Opiskeluhoitoa vastaavan rakenteen puuttuessa tulee korostaa yhteyttä lastenneuvolaan ja tarvittaessa sosiaalipalveluihin.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille tarve säätää niin, että erityisopettajan tulee osallistua lapsen tuen tarpeen arviointiin aina eikä tarpeen mukaan, kuten hallituksen esityksessä ehdotetaan. Valiokunta toteaa, että ehdotettu 15 d §:n 2 momentti vastaa voimassa olevaa lain 23 §:n 2 momentin mukaista sääntelyä. Saadun selvityksen mukaan säännöksen sanamuoto on katsottu tarpeelliseksi säilyttää nykytilaa vastaavasti, koska erityisopettajan osallistuminen lapsen tuen arviointiin kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista, jolloin arvioinnin voi tehdä varhaiskasvatuksen muu henkilöstö. Valiokunta korostaa, että erityisopettajan osallistuminen tuen arviointiin tulee nykyisen ja ehdotetun lain mukaan järjestää aina, kun se on tarpeen.

Jaettu järjestämisvastuu

Saadussa asiantuntijalausunnossa on esitetty varhaiskasvatuslain 6 §:ään lisäystä siitä, miten kuntien väliset korvaukset toteutetaan tilanteessa, jossa kunta joutuu järjestämään varhaiskasvatusta ja siihen liittyviä tukitoimia toisessa kunnassa asuvalle lapselle, joka oleskelee kunnassa huoltajiansa työn, opiskelun, sairauden tai vastaavien syiden vuoksi, vaikka lapsen kotikunta on kotikuntalain perusteella toinen kunta. Tässä yhteydessä on myös huomioitava uudet työn tekemisen muodot ja mahdollisuudet sekä niistä mahdollisesti aiheutuvat varhaiskasvatuksen järjestämisen velvoitteet ja kustannukset.

Edellä todetusta asiasta ei tällä hetkellä säädetä laissa, vaan kuntien keskinäinen korvausvastuu kuuluu kuntien keskenään sovittavaksi. Saadun selvityksen mukaan sosiaali- ja terveysministe-

Valiokunnan mietintö SiVM 14/2021 vp

riön koordinoima työryhmä kehittää lasten vuoroasumisen huomioon ottamista palveluissa ja etuuksissa. Yhtenä kehittämiskohteena työryhmä ehdottaa toimenpidesuunnitelmassaan (Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2021:34) selvitystä kuntien välisestä kustannusten korvaamisesta kahden varhaiskasvatuspaikan tilanteessa. Valiokunta pitää asian selvittämistä ja tarvittavien lainmuutosten valmistelua tarpeellisina.

Lääkehoito

Asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille, että esityksestä ei ilmene, mille tuen tasolle diabeteksen hoidossa annettava tuki kuuluu. Lääkehoidon toteuttamisessa noudatetaan opasta lääkehoidosuunnitelman laatimiseen. Opas on luonteeltaan suositus. Kunnan varhaiskasvatuksen lääkehoidosuunnitelma koskee kaikkia varhaiskasvatuksen toimintamuotoja kunnan omissa palveluissa sekä yksityisessä varhaiskasvatuksessa, ja se liitetään osaksi paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa. Saadun selvityksen mukaan varhaiskasvatuksessa olevan lapsen lääkehoidon nykytila säilyy entisellään. Valiokunta pitää tärkeänä, että paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa annetaan tarvittavat määräykset lääkehoidosta huolehtimiseksi varhaiskasvatuspaikassa. Lääkehoito tulee huomioida myös henkilöstön osaamisessa.

Varhaiskasvatuksen ammattitaitoisen henkilöstön riittävä määrä tulee turvata

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 41/2021 vp) viitataan sen aikaisempaan lausuntoon (PeVL 17/2018 vp) ja todetaan, että varhaiskasvatuslain säätämiseen johtaneesta hallituksen esityksestä (HE 40/2018 vp) perustuslakivaliokunta asetti tavallisen lain säätämismenettelyn edellytykseksi, että laissa säädetään myös vammaisten lasten tukitoimien vaikutuksista varhaiskasvatuksen henkilöstömitoitukseen. Tätä vastaavat säännökset sisältyvät lain 35 ja 38 §:ään.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi, että päiväkodin henkilöstön mitoituksessa on otettava huomioon myös 15 a §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen tehostetun ja erityisen tuen piirissä olevat lapset. Sivistysvaliokunta perustuslakivaliokunnan kantaan yhtyen katsoo, että edellä mainittua laajennusta voidaan pitää perusteltuna varhaiskasvatuksen ja tukitoimien tavoitteiden asianmukaiseksi toteuttamiseksi. On tärkeä huolehtia siitä, että lapsen oikeus tarvitsemaansa tukeen ei esty riittämättömien henkilöstöresurssien vuoksi.

Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan sivistysvaliokunnan on syytä arvioida mahdollisuutta määritellä mitoitukset päiväkodissa toimivien ryhmien toimintaedellytysten ja tarpeiden mukaisesti. Riittävän henkilökunnan merkitystä on korostettu myös sivistysvaliokunnan saamissa asiantuntijalausunnoissa. Lapsen tuen vahvistamiseen liittyen esille on tuotu myös varhaiskasvatuksen erityisopettajien riittävyyden turvaaminen.

Sivistysvaliokunta aikaisempaan mietintöönsä (SiVM 5/2018 vp — HE 40/2018 vp) viitaten toteaa, että varhaiskasvatuksen henkilöstön riittävyyden turvaamista koskeva sääntely ottaen huomioon vammaisten lasten tarpeet toteutettiin lain kokonaisuudistuksen yhteydessä täydentämällä varhaiskasvatuslain riittävää henkilöstöä (25 §) ja päiväkodin henkilöstön mitoitusta (35 §) koskevia säännöksiä, joihin sisällytettiin nimenomaiset maininnat vammaisten ja myös muiden lasten tuen tarpeen huomioon ottamisesta varhaiskasvatuspaikan henkilöstön määrässä.

Valiokunnan mietintö SiVM 14/2021 vp

Saadun selvityksen mukaan henkilöstömitoitusta on vaikea määritellä nykyistä yksityiskohtaisemmin lainsäädännössä. Ryhmien muodostamisessa tulee voida ottaa huomioon esimerkiksi se, että lasten yksilölliset tarpeet ja lapsiryhmän tarpeet eivät ole aina samanlaisia. Opetus- ja kulttuuriministeriössä tullaan toteuttamaan alkuvuodesta 2022 selvitys varhaiskasvatuksen henkilöstömitoituksia koskevan lainsäädännön kehittämistarpeista. Tavoitteena on löytää ongelmakohdat ja mahdolliset lainsäädännön muutostarpeet, jotta jokainen lapsi saisi varhaiskasvatuksessa mahdollisimman hyvää ja laadukasta opetusta ja hoitoa sekä tukea kehitykselleen. Sivistysvaliokunta pitää edellä mainitun selvityksen tekemistä erittäin kannatettavana ja pitää tärkeänä, että selvityksessä kiinnitetään huomiota varhaiskasvatuksen henkilöstön tarpeeseen monipuolisesti siten, että myös esimerkiksi erityisen tuen osaaminen lapsiryhmissä varmistetaan.

Valiokunnan mielestä varhaiskasvatuksen yksi merkittävimmistä laadun tekijöistä on koulutettu ja työhön sitoutunut henkilökunta, mitä valiokunta on eri yhteyksissä korostanut (mm. SiVM 7/2019 vp, SiVM 1/2021 vp, SiVL 3/2019 vp, SiVL 17/2021 vp ja SiVL 19/2021 vp). Riittävä ja osaava henkilökunta on myös ehdotetun uudistuksen onnistumisen oleellinen tekijä. On ehdottoman tärkeää huolehtia siitä, että varhaiskasvatuksen opettajien ja muun henkilöstön koulutuspaikkoja molemmilla kansalliskielillä, ml. täydennyskoulutus, on riittävästi. Varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuuden ohella huomiota tulee kiinnittää myös alalla pysymiseen — muun muassa hyviä työolosuhteita ylläpitämällä — sekä varhaiskasvatuksen hyvään johtamiseen.

Lopuksi

Valiokunta painottaa, että uudistuksen vaikutuksia tulee seurata ja arvioida tiiviisti sekä lasten että varhaiskasvatuksen henkilöstön kannalta. Tarvittavien lainsäädännön muutosten valmisteluun tulee ryhtyä ripeästi. (*Valiokunnan lausumaehdotus 2*)

Valiokunta toteaa, että vaikka esitetty uudistus on odotettu ja kannatettava, tulee varhaiskasvatuksen kehittämistyötä jatkaa edelleen.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

15 a §. Lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukeminen. Valiokunta ehdottaa, että pykälän 3 momenttia muutetaan siten, että erityinen tuki on jatkuvaa *ja* kokoaikaista. Tällöin säännöksestä ilmenee selkeästi, että erityisen tuen jatkuvuus ja kokoaikaisuus tarkoittavat sitä, että lapsi saa hänelle erityisenä tukena määrättyä tuen muotoa jokaisena varhaiskasvatuspäivänä koko päivän ajan.

15 e §. Päätös tuesta ja tukipalveluista. Perustuslakivaliokunta kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, että perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa viranomaisessa. Perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaan muun muassa oikeus saada perusteltu päätös kuuluu hyvän hallinnon takeisiin, jotka turvataan lailla. Näin määritellyistä oikeuksista voidaan lailla säätää vähäisiä poikkeuksia, kunhan tällaiset poikkeukset eivät muuta kulloinkin kyseessä olevan oikeusturvatakeen asemaa pääsääntönä eivätkä yksittäistapauksessa vaaranna yksilön

Valiokunnan mietintö SiVM 14/2021 vp

oikeusturvaa (HE 309/1993 vp, s. 74/II, ks. myös esim. PeVL 49/2017 vp, s. 7 ja PeVL 68/2014 vp).

Perustuslakivaliokunta katsoo lausunnossaan, että lakiehdotuksen sääntelyä on perustuslain 21 §:stä johtuvista syistä täydennettävä siten, että 15 e §:n 1 momentissa säädetty velvollisuus hallintopäätöksen tekemiseen kohdistuu myös 15 a §:n 2 momentissa tarkoitettuun tehostettuun tukeen. Sivistysvaliokunta yhtyen perustuslakivaliokunnan kantaan ehdottaa, että pykälän 1 momenttia muutetaan siten, että siihen lisätään viittaus 15 a §:n 2 momenttiin, jolloin päätöksenteokovelvollisuus koskee tehostettua tukea erityisen tuen lisäksi. Kyseinen muutos edellyttää, että pykälän otsikosta poistetaan sana ”erityisestä”.

Valiokunta ehdottaa, että 1 momentissa käytetään päätöksen sijasta käsitettä hallintopäätös, koska säännöksessä tarkoitetaan hallintoasiassa annettua ratkaisua.

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa kiinnitetään huomiota pykälän 3 momenttiin, jonka mukaan hallintopäätös 15 c §:n mukaisista tukipalveluista on annettava vain, jos lapsen huoltaja tai muu laillinen edustaja sitä kirjallisesti tai suullisesti pyytää. Perustuslakivaliokunta katsoo, että lapselle annettavia tukipalveluja koskeva 15 c §:n nojalla tehtävä päätös koskee erityisen haavoittuvassa asemassa olevan lapsen tukipalveluja, minkä vuoksi hallintopäätöksen tekemistä voidaan pitää välttämättömänä lapsen tukioikeuksien varmistamiseksi. Valiokunta katsoo, että velvollisuus tehdä hallintopäätös edellyttää myös, että viranomainen perustelee päätöksensä, mikä osaltaan vahvistaa lapsen oikeusturvaa. Sivistysvaliokunta yhtyen perustuslakivaliokunnan kantaan ehdottaa, että edellä mainittu rajausta poistetaan 3 momentista.

Sivistysvaliokunta ehdottaa lisäksi, että 3 momenttia muutetaan myös siten, että siinä todettu päätös lapsen 15 c §:n mukaisesta tuesta tulee antaa erikseen vain silloin, kun samasta asiasta ei päätetä pykälän 1 momentissa tarkoitettua tehostetun tai erityisen tuen päätöksessä. Tämä selkeyttää sääntelyä siltä osin, että 15 c §:n mukaisista tukipalveluista päätetään tehostetun tai erityisen tuen päätöksen yhteydessä ja erillinen päätös tarvitaan vain, jos tukea koskeva päätös tehdään muuten kuin erityisen tai tehostetun tuen järjestämiseksi.

62 §. Muutoksenhaku varhaiskasvatusoikeutta, lapselle annettavaa tukea ja varhaiskasvatukseen ottamista koskevaan päätökseen. Valiokuntakäsittelyn yhteydessä on tullut esille, että pykälän rakenne on virheellinen sekä lakiehdotuksessa että rinnakkaistekstissä. Valiokunta ehdottaa pykälää muutettavaksi siten, että siinä on kolme momenttia ja lisäksi ehdotetaan tehtäväksi teknisiä korjauksia.

Esityksen mukainen pykälä on kirjoitettu niin, että viittaus oikaisuvaatimusmenettelyssä sovellettavaan lainsäädäntöön pykälän 2 momentissa ei suoranaisesti liity 1 momentissa säänneltyyn oikaisuvaatimusmenettelyyn muun lapsen varhaiskasvatusta koskevan päätöksen osalta. Koska sekä varhaiskasvatusta koskevien päätösten että 15 e §:n mukaisten päätösten oikaisuvaatimuksissa on tarkoitus edelleen noudattaa hallintolain menettelyä kuntalain sijaan, on selkeyden vuoksi perusteltua, että molempia oikaisuvaatimuksia koskevasta muutoksenhakuoikeudesta säädetään samassa momentissa. Tämä edellyttää, että pykälän rinnakkaistekstissä olevan 2 momentin ensimmäinen virke siirretään osaksi 1 momenttia.

Valiokunnan mietintö SiVM 14/2021 vp

Valiokunta ehdottaa, että 1 momenttiin siirrettävää virkettä tarkennetaan siten, että siihen lisätään viittaus 15 e §:n mukaiseen tukipalveluita koskevaan päätökseen. Edellä mainitussa pykälässä säädetään sekä lapsen tukea että lapsen tukipalveluja koskevista päätöksistä, ja selvyys vuoksi niiden molempien tulee ilmetä myös muutoksenhakua koskevasta säännöksestä.

Valiokunta ehdottaa pykälän 2 momenttia muutettavaksi siten, että säännöksen informatiivinen lakiviittaus muutetaan aineelliseen muotoon siten, että siinä säädetään, että oikaisuvaatimukseen sovelletaan, mitä hallintolaissa säädetään.

Valiokunta ehdottaa, että pykälän 3 momenttiin tehdään tekninen korjaus siten, että säännös muutoksenhaussa noudatettavasta laista kirjoitetaan aineelliseen muotoon informatiivisen säännöksen sijaan.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sivistysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 148/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hyväksyy kaksi lausumaa. (Valiokunnan lausumaehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

varhaiskasvatuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan varhaiskasvatuslain (540/2018) 3 §:n 1 momentin 2 kohta, 23 §:n 1—3 momentti, 35 §:n 2 momentti, 38 §:n 2 momentti ja 62 §,
lisätään lakiin uusi 3 a luku, seuraavasti:

3 §

Varhaiskasvatuksen tavoitteet

Tässä laissa tarkoitetun varhaiskasvatuksen tavoitteena on:

2) tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasearvon toteuttamista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti:

Valiokunnan mietintö SiVM 14/2021 vp

3 a luku

Oikeus varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen

15 a §

Lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukeminen

Varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada hänen yksilöllisen kehityksensä, oppimisensa ja hyvinvointinsa edellyttämää yleistä tukea osana varhaiskasvatuksen perustoimintaa viivytyksettä tuen tarpeen ilmettyä. Yleinen tuki muodostuu yksittäisistä tukimuodoista.

Jos 1 momentissa tarkoitettu tuki ei ole riittävää tai lapsi tarvitsee vahvempaa tukea, on tukea annettava tehostettuna tukena lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaan. Tehostettu tuki muodostuu säännöllisistä ja samanaikaisesti toteutettavista useista tukimuodoista.

Jos 1 tai 2 momentissa tarkoitettu tuki ei ole riittävää tai lapsi tarvitsee tukea vammasta, sairaudesta, kehityksen viivästymisestä tai muusta, merkittävästi hänen toimintakykyään alentavasta oppimisen tai kehityksen tuen tarpeesta johtuen, on tukea annettava yksilöllisesti suunniteltuna erityisenä tukena. Erityinen tuki muodostuu useista tukimuodoista ja on jatkuvaa ja kokoaikaista.

15 b §

Lapsen tuen toteutus

Lapselle annettava tuki voi sisältää lapsen tarvitsemia pedagogisia, rakenteellisia ja hoidollisia toimenpiteitä.

Lapsen tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden ja niiden toteuttamisen sekä tuen vaikuttavuuden arvioinnin kirjaamisesta lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan säädetään 23 §:ssä.

Jos lapsi osallistuu useamman kuin yhden varhaiskasvatuksen järjestäjän tai tuottajan varhaiskasvatukseen ja lapsella on tuen tarve, on tuki suunniteltava, toteutettava ja arvioitava varhaiskasvatuksen järjestäjien ja tuottajien yhteistyössä.

Lapsen tuen tarpeen huomioon ottamisesta lasten ja henkilöstön lukumäärässä säädetään 35 §:n 2 momentissa ja 38 §:n 2 momentissa.

15 c §

Lapselle annettavat tukipalvelut

Lapsella on hänen tuen tarpeensa sitä edellyttäessä oikeus saada varhaiskasvatuksen erityisopettajan antamaa konsultaatiota ja opetusta, sekä varhaiskasvatukseen osallistumisen edellyttämiä tulkitsemis- ja avustamispalveluja ja apuvälineitä.

Valiokunnan mietintö SiVM 14/2021 vp

15 d §

Tuen tarpeen arviointi

Lapsen tuen tarvetta, riittävyyttä ja toteutumista on arvioitava tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran vuodessa tai tuen tarpeen muuttuessa.

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuu lapsen tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden ja niiden toteuttamisen arviointiin tarpeen mukaan.

Lapsen tuen tarpeen arviointiin voivat osallistua lapsen kehitystä ja oppimista tukevat muut viranomaiset, asiantuntijat ja muut tarvittavat tahot. Jos tuen tarpeen arviointi edellyttää sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten asiantuntemusta, on näiden osallistuttava arvioinnin tekemiseen varhaiskasvatuksen järjestäjän pyynnöstä.

Lapsen mielipiteen ja toivomusten huomioon ottamisesta ja yhteistyöstä lapsen huoltajien kanssa arvioinnin yhteydessä säädetään 20 §:ssä.

15 e §

Päätös erityisestä tuesta ja tukipalveluista

15 a §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetusta erityisestä tuesta on tehtävä hallintopäätös viipymättä. Päätöksessä on mainittava 15 b §:n mukaiset tuen muodot, varhaiskasvatuksen järjestämispaikka ja 15 c §:n mukaiset tukipalvelut.

Päätöksen tekee varhaiskasvatuksen järjestämisvastuussa oleva kunta. Jos kyseessä on yksityisen palveluntuottajan tuottama varhaiskasvatus, päätöksen tekee palveluntuottajan esityksestä varhaiskasvatuksen toimipaikan sijaintikunta.

Lapsen 15 c §:n mukaisista tukipalveluista tulee antaa hallintolain (434/2003) 7 luvun mukainen hallintopäätös silloin, kun asiasta ei päätetä edellä 1 momentissa tarkoitetun päätöksen yhteydessä.

Tässä pykälässä tarkoitettu päätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana.

23 §

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma

Päiväkodissa tai perhepäivähoidossa olevalle lapselle on laadittava henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma lapsen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon toteuttamiseksi. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan on kirjattava tavoitteet lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseksi lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tukevalla tavalla sekä toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi. Lisäksi suunnitelmaan on kirjattava lapsen 15 b §:ssä tarkoitetun tuen tarve, tukitoimenpiteet ja niiden toteuttaminen sekä tuen vaikuttavuuden arviointi.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma on laadittava yhteistyössä henkilöstön ja lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa. Sen laatimiseen osallistuvat lapsen opetuksesta, kasvatuksesta ja hoidosta vastaavat henkilöt. Päiväkodeissa sen laatimisesta vastaa varhaiskasvatuksen opettajaksi kelpoinen henkilö. Varhaiskasvatuksen sosionomin osaamista voidaan hyödyntää erityisesti lasten ja perheiden palvelujärjestelmän tuntemuksen osalta. Lapsen mielipide on selvitettävä ja otettava huomioon varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitel-

Valiokunnan mietintö SiVM 14/2021 vp

man laatimiseen voivat osallistua lapsen kehitystä ja oppimista tukevat muut viranomaiset, asiantuntijat ja muut tarvittavat tahot.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista ja tarkoituksenmukaisuutta on arvioitava, ja suunnitelma on tarkistettava vähintään kerran vuodessa. Tätä useammin se on tarkistettava, jos lapsen tarpeet sitä edellyttävät.

35 §

Päiväkodin henkilöstön mitoitus

Jos päiväkodissa on yksi tai useampi vammaisen tai 15 a §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettun tuen tarpeessa oleva lapsi, on tämä otettava huomioon lasten taikka 1 momentissa tarkoitettujen henkilöitten lukumäärässä, jollei päiväkodissa ole tällaista lasta varten avustajaa. Avustajaa ei lueta 1 momentissa tarkoitettuun mitoitukseen.

38 §

Perhepäiväkodin henkilöstön mitoitus

Jos perhepäiväkodissa on yksi tai useampi vammaisen tai 15 a §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettun tuen tarpeessa oleva lapsi, on tämä otettava huomioon lasten tai varhaiskasvatuksen tehtäviin osallistuvien henkilöiden lukumäärässä, jollei perhepäiväkodissa ole tällaista lasta varten avustajaa. Avustajaa ei lueta 1 momentissa tarkoitettuun mitoitukseen.

62 §

Muutoksenhaku varhaiskasvatusoikeutta, lapselle annettavaa tukea ja varhaiskasvatukseen ottamista koskevaan päätökseen

Lapsen varhaiskasvatusta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua 50 §:ssä tarkoitettulta kunnan monijäseniseltä toimielimeltä. Edellä 15 e §:ssä tarkoitettuun lapsen tukea ja tukipalveluita koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen sovelletaan, mitä hallintolaissa säädetään.

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö SiVM 14/2021 vp

Valiokunnan lausumaehdotukset

Eduskunta edellyttää, että

1) lapsen tuen toteutumista ja resursointia varhaiskasvatuksessa seurataan ja sen pohjalta lapsen tukea koskevan sääntelyn muutostarpeista tehdään selvitys sivistysvaliokunnalle vuoden 2024 loppuun mennessä ja lapsen tuen säännösten kehittämistä jatketaan selvityksen esiin tuomien muutostarpeiden pohjalta selkeyttäen mm. tuen portaiden määrittelyä ja kriteereitä sekä inklusion tarkempaa määrittelyä ja toteuttamista

2) hallitus toteuttaa koko oppimisen tuen järjestelmän kokonaisuudistuksen koko koulutuspolulla varhaiskasvatuksesta korkea-asteelle, jotta jokainen oppimisvaikeuksia kokeva ja tukea opinnoissaan tarvitseva saa tarvitsemansa tuen jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Helsingissä 26.11.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Paula Risikko kok
varapuheenjohtaja Eeva-Johanna Eloranta sd
jäsen Sanna Antikainen ps
jäsen Marko Asell sd
jäsen Jukka Gustafsson sd
jäsen Veronika Honkasalo vas
jäsen Kaisa Juuso ps
jäsen Ville Kaunisto kok
jäsen Hilikka Kemppi kesk
jäsen Anneli Kiljunen sd
jäsen Mikko Kinnunen kesk
jäsen Pasi Kivisaari kesk
jäsen Ari Koponen ps
jäsen Mikko Ollikainen r
jäsen Pirkka-Pekka Petelius vihr
jäsen Sofia Vikman kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Lahtinen

Valiokunnan mietintö SiVM 14/2021 vp
Vastalause 1

Vastalause 1

Perustelut

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi varhaiskasvatustilaa. Laissa säädettäisiin varhaiskasvatuksessa olevan lapsen oikeudesta tarvitsemaansa tukeen sekä varhaiskasvatuksessa annettavan tuen rakenteesta. Esitys liittyy pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman kirjaukseen, että varhaiskasvatukseen kehitetään kolmiportaisen tuen malli.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä yhtyy pääosin sivistysvaliokunnan mietintöön. Kiinnitämme kuitenkin sen lisäksi huomioita muutamiin seikkoihin. Asiantuntijalausunnoissa on tuotu esiin tarve säätää lapsen oikeudesta pienryhmään tai erityisryhmään lain tasolla. Katsomme, että pelkkä maininta perusteluissa ei riitä.

Asiantuntijalausuntoihin edelleen viitaten varhaiskasvatuksen järjestäjälle tulee lisätä hallintolain mukaisesti velvoite huoltajan kuulemisesta ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä. Lisäksi on täsmennettävä, kuinka varhaiskasvatuksen järjestäjän on toimittava tilanteessa, jossa huoltaja ei hyväksy lapselleen järjestäjän tarpeellisenä pitämiä tukitoimia.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin sivistysvaliokunnan mietinnön mukaisena paitsi 15 c ja 15 e § muutettuina seuraavasti:

15 c §

Lapselle annettavat tukipalvelut

Lapsella on hänen tuen tarpeensa sitä edellyttäessä oikeus saada tukipalveluna varhaiskasvatuksen erityisopettajan antamaa konsultaatiota ja opetusta, sekä varhaiskasvatukseen osallistumisen edellyttämiä tulkittamis- ja avustamispalveluja ja apuvälineitä, sekä varhaiskasvatusta ja tukea pienryhmässä tai erityisryhmässä.

15 e §

Päätös tuesta ja tukipalveluista

(1 mom. kuten SiVM)

Päätöksen tekee varhaiskasvatuksen järjestämisvastuussa oleva kunta. Jos kyseessä on yksityisen palveluntuottajan tuottama varhaiskasvatus, päätöksen tekee palveluntuottajan esityksestä

Valiokunnan mietintö SiVM 14/2021 vp
Vastalause 1

varhaiskasvatuksen toimipaikan sijaintikunta. Huoltajan vastustaessa päätöstä päätöksen tekee varhaiskasvatuksen järjestämisvastuussa olevan kunnan asianomainen monijäseninen toimielin.

Lapsen 15 c §:n mukaisista tukipalveluista tulee antaa hallintopäätös silloin, kun asiasta ei päätetä edellä 1 momentissa tarkoitetun päätöksen yhteydessä. Jos kyseessä on tilanne, jossa huoltaja vastustaa 15 c §:n mukaisten tukipalveluiden järjestämistä, päätöksen tekee varhaiskasvatuksen järjestämisvastuussa olevan kunnan asianomainen monijäseninen toimielin.

(4 mom. kuten SiVM)

Helsingissä 26.11.2021

Sanna Antikainen ps
Kaisa Juuso ps
Ari Koponen ps

Valiokunnan mietintö SiVM 14/2021 vp
Vastalause 2

Vastalause 2

Perustelut

Kokoomuksen valiokuntaryhmä pitää kannatettavana, että varhaiskasvatustalakiin tuodaan sääntelyä lapsen oikeudesta tukeen. Kokoomuksen valiokuntaryhmä kuitenkin katsoo, että hallituksen ehdottamassa sääntelyssä on täsmentämisen varaa.

Varhaiskasvatustalaki edellyttää jo tällä hetkellä, että kunnan käytettävissä on oltava varhaiskasvatuksessa esiintyvää tarvetta vastaavasti varhaiskasvatuksen erityisopettajan palveluja. Erityisen tuen piiriin kuuluvilla lapsilla on nykyin ollut tarve ryhmään, jossa on erityisopettaja.

Käytännössä hallituksen esitys jättää tuen järjestämisen varhaiskasvatuksen järjestäjän päätettäväksi. Tällöin se ei turvaa riittävästi yhdenvertaisuutta eikä sitä, että tuen portaista tulisi samantlaiset kaikissa kunnissa ja lapsi saisi tarvitsemansa tuen. Lain tasolla on linjattava, mikä muutos tuessa tapahtuu, jos erityisen tuen päätös tehdään. Tämän vuoksi on perusteltua säätää myös siitä, että kun ryhmässä on erityistä tukea saava lapsi, on tässä ryhmässä oltava aina myös varhaiskasvatuksen erityisopettaja.

On tärkeää, että lainsäädännössä varmistetaan varhaiskasvatuksen erityisopettajan osallistuminen tuen tarpeen arviointiin. Hallituksen esityksessä on todettu, että varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuisi tuen tarpeen arviointiin tarpeen mukaan. Kokoomuksen valiokuntaryhmä pitää perusteltuna, että varhaiskasvatuksen erityisopettaja on aina mukana tuen tarpeen arvioimisessa. Moninaiset käytännöt perusopetuksen kolmiportaisessa tuessa eivät saa toistua myös varhaiskasvatuksessa.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 15 b ja 15 d § muutettuina seuraavasti:

15 b §

Lapsen tuen toteutus

(1—3 mom. kuten SiVM)

Lapsen tuen tarpeen huomioon ottamisesta lasten ja henkilöstön lukumäärässä säädetään 35 §:n 2 momentissa ja 38 §:n 2 momentissa. Lisäksi erityistä tukea saavan lapsen ryhmässä on aina oltava vähintään yksi tämän lain 30 §:n mukainen varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Hänet lasketaan mukaan ryhmän henkilöstömitoitukseen.

Valiokunnan mietintö SiVM 14/2021 vp
Vastalause 2

15 d §

Tuen tarpeen arviointi

(1 mom. kuten SiVM)

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuu lapsen tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden ja niiden toteuttamisen arviointiin ~~tarpeen mukaan~~.

(3 ja 4 mom. kuten SiVM)

Helsingissä 26.11.2021

Paula Risikko kok
Ville Kaunisto kok
Sofia Vikman kok